

ข้อเสนอของ “กรีนพีซ”
ว่าด้วยแผนปฏิบัติการด้านสภาพภูมิอากาศ (Climate Action)
และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
สำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้ง
และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร “ที่มาจาก การเลือกตั้ง”

GREENPEACE

19 พฤษภาคม 2565

รายงานนี้จัดทำในวาระการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่จะมีขึ้นในวันอาทิตย์ที่ 22 พฤษภาคม 2565 เพื่อเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายว่าด้วยปฏิบัติการด้านสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) ซึ่งเป็นหนึ่งใน 17 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development goals) สำหรับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคนใหม่ที่มาจากการเลือกตั้ง

“กรุงเทพมหานคร” ถูกผลักดันให้เป็นการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ในรูปแบบการปกครอง ส่วนท้องถิ่น อันดับแรกของไทย ในปี 2440 “...สุขาภิบาลพระนคร...” จนถึงปี 2565 อายุ 125 ปี

ถ้าย้อนเวลากลับไปในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครครั้งแรกในปี 2518 จนถึงปัจจุบัน (ปี 2565) นี้ มีการเลือกตั้งมาแล้ว 10 ครั้ง ในแต่ละครั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งเสนอแนวนโยบายต่างๆ ทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ความท้าทายของการจัดการบริหารกรุงเทพมหานครที่เป็นพื้นที่เมืองขนาดใหญ่คือ ความหลากหลายของกลุ่มประชากรทางสังคมและรากของปัญหาที่หยั่งลึก ซับซ้อน และซ้อนทับ จนไม่อาจแยกแต่ละประเด็นปัญหาออกจากกันได้

สิ่งที่ต้องทำความเข้าใจต่อการบริหารเมืองของผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานคร คือ (1) ผู้บริหารกรุงเทพมหานครไม่ได้มีอำนาจเต็มและครอบคลุม การดำเนินงานได้ทุกเรื่อง (2) ผู้บริหารกรุงเทพมหานครไม่สามารถจะแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนและหลากหลายได้เพียงลำพังคนทำงานของกรุงเทพมหานครเท่านั้น (3) กรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่รวมศูนย์การบริหาร ของภาครัฐ ทุกหน่วยงานของรัฐมีกฎหมายที่บังคับใช้ครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพมหานคร (4) กลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีความหลากหลาย แหล่งพื้นฐานภูมิลำเนา ที่แตกต่างกัน (5) กว้างขวางของประชากรที่ใช้ชีวิตประจำวันในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ไม่ได้มีถิ่นพำนักตามทะเบียนราษฎรในกรุงเทพมหานคร ล้วนเป็นประชากรอาศัยอยู่ในจังหวัด รอบกรุงเทพมหานคร และ (6) กรุงเทพมหานครแหล่งรวมทุกสิ่งทุกอย่างของประเทศไทยจาก ทุกภูมิภาค รวมถึงการเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติ ที่มีชาวต่างชาติมาเยี่ยมเยียนกว่า 30-40 ล้านคนต่อปี (ในช่วงเวลาปกติที่ไม่เกิดการระบาดของ COVID-19) และ (7) ประชาคมคนกรุงเทพมหานครและกรีนพีซ ประเทศไทย รับรู้ว่า ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ไม่สามารถจะบริหารกรุงเทพมหานครได้ทุกเรื่อง เรื่องที่ผู้บริหารกรุงเทพมหานครทำได้ ก็ทำได้อย่างไม่เต็มศักยภาพ ผลักดันการแก้ไขปัญหาได้เป็นบางเรื่อง ประเด็นที่เสนอไว้เป็น นโยบาย หาเสียงเลือกตั้ง ล้วนเป็นปัญญาทางสังคมที่ดูสวยหรูและเป็นความหวัง แต่อาจไร้ประสิทธิผลในทางปฏิบัติ นอกจากนี้เรารู้ดีกว่า กรุงเทพมหานครไม่มีอำนาจ ในการจัดการภาพรวมของพื้นที่ รัฐบาลและหน่วยงานราชการ ส่วนกลางยังคลุมและกุมอำนาจ การบริหารจัดการกรุงเทพมหานครอยู่อย่างเต็มพื้นที่ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่รับคำสั่งเชิงนโยบายจากรัฐบาลเท่านั้น

นโยบายหลากหลายของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีเนื้อหาสาระนโยบายที่ซ้ำกัน เหมือนกัน ไม่ต่างกัน อีกทั้ง หลายประเด็นนโยบายเก่า เรื่องเดิม และบางเรื่องก็ใครๆ ก็รู้ว่า เป็นเรื่องที่ทำอย่างไรก็ทำไม่ได้และไม่สำเร็จ ซึ่งรวมไปถึงเรื่องที่เราทั้งหลาย “...เรื่องที่เสนอไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ที่จะดำเนินการได้...”

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้ที่จะเข้าบริหารเมืองซึ่งมาจากการเลือกตั้งจะไม่มีอำนาจเต็มและ ครอบคลุมการดำเนินงานทุก เรื่องหรือไม่อาจแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนและหลากหลาย ได้เพียงลำพัง แต่กรีนพีซ ประเทศไทยพิจารณาว่า แผนแม่บทกรุงเทพมหานครว่าด้วย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะเริ่มดำเนินการในปี 2565 ไปจนถึงปี 2573 คือวาระสำคัญ ของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ในการแสดงวิสัยทัศน์ถึงความเป็นผู้นำในการปฏิบัติการด้านสภาพภูมิอากาศ

กรีนพีซ ประเทศไทย เชื่อว่า ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่มาจากการเลือกตั้ง และคณะผู้บริหารเมืองสามารถสร้าง เจตจำนงทางการเมือง (political will) ที่แรงกล้า เพื่อให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีบทบาทสำคัญ ในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งภายในระยะเวลาการทำงาน 4 ปีและกรอบเวลาของเป้า หมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในปี 2573

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงและศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศ มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปริมาณมาก คิดเป็นร้อยละ 12 ของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศ(ปีฐาน 2559) กรุงเทพมหานครยังเป็นเมืองที่มีความเสี่ยงสูงต่อวิกฤตสภาพภูมิอากาศและเหตุการณ์สภาพอากาศสุดขั้วเป็นอันดับต้นของโลก แผนแม่บทกรุงเทพมหานครว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 2564-2573 นี้จะเป็นกรอบการทำงานของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่มาจากการเลือกตั้ง เพื่อมุ่งสู่การเป็นเมืองน่าอยู่ เมืองที่พร้อมรับมือกับวิกฤตสภาพภูมิอากาศและเป็นเมืองที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ตามวิสัยทัศน์ที่ระบุไว้

ขณะเดียวกัน แม้ว่า รัฐบาลและหน่วยงานราชการส่วนกลางยังควบคุมและกุมอำนาจการบริหารจัดการ กรุงเทพมหานครอย่างเต็มพื้นที่ กรีนพีซ ประเทศไทย เห็นว่า มีบางประเด็นที่เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ตัดสินใจทำได้และเมื่อเข้าสู่ตำแหน่งบริหารสามารถดำเนินการได้ในทันทีโดยใช้อำนาจการบริหารจัดการและกระบวนการราชการที่กฎหมายมอบหมายอำนาจหน้าที่ไว้ให้

เมื่อพิจารณาถึงปฏิบัติการด้านสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยวิเคราะห์ช่องทางและความเป็นไปได้ตามอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร และคณะผู้บริหารที่ดำเนินการได้ผ่านกระบวนการบริหารจัดการ การจัดสรรงบประมาณและบุคลากรของ กรุงเทพมหานคร กรีนพีซ ประเทศไทย มีข้อเสนอในทางปฏิบัติ 4 ด้านดังนี้

เมืองปลอดฝุ่น

การปล่อยมลพิษทางอากาศของฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) เป็นหนึ่งในตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ 11 ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งมุ่งที่จะ “ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิต้านทานและยั่งยืน” (Make cities and human settlements inclusive, safe, resilient and sustainable) หากปฏิบัติการเพื่อจัดการมลพิษทางอากาศรวมถึง PM2.5 สัมฤทธิ์ผล เราก็จะมีแนวทางเพื่อต่อกรกับวิกฤตสภาพภูมิอากาศได้ง่ายและชัดเจนขึ้นอีกด้วย

ประชาชนในกรุงเทพมหานครเผชิญกับมลพิษ PM2.5 มาอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลความเข้มข้นของฝุ่น PM2.5 ในบรรยากาศช่วงปี 2557 - 2564 พบว่า ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีปริมาณฝุ่น PM2.5 โดยเฉพาะในช่วงเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ของทุกปีเกินค่ามาตรฐาน ในบรรยากาศทั่วไปของไทยซึ่งเกินค่าแนะนำ ขององค์การอนามัยโลก (WHO) กว่า 3 เท่า และระหว่างวันที่ 1 มกราคม - 31 มีนาคม 2565 ความเข้มข้น PM2.5 เฉลี่ยรายวัน ในกรุงเทพมหานครสูงกว่าค่าแนะนำของ WHO (15 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) มาโดยตลอด โดยมีวันที่ต่ำกว่าค่าแนะนำเพียงแค่ 4 วันเท่านั้น กรมควบคุมมลพิษคาดการณ์แหล่งกำเนิดฝุ่น PM2.5 ที่สำคัญของกรุงเทพมหานคร ว่ามาจากการจราจรและขนส่ง อุตสาหกรรม และการเผาในที่โล่งเป็นหลัก และจากการศึกษาองค์ประกอบทางเคมีของฝุ่น PM2.5 ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยกรมวิทยาศาสตร์บริการและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีในปี 2563 พบว่าแหล่งกำเนิดหลักของ PM2.5 ทั้งในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมาจากการจราจร การใช้เชื้อเพลิงในภาคอุตสาหกรรม การเผาถ่านแฉ่ง และการเกิดฝุ่นระดับทุติยภูมิ โดยจะเห็นได้ว่าฝุ่น PM2.5 นั้นมีทั้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่และได้รับผลกระทบมาจากพื้นที่อื่นด้วย

การศึกษาภาวะความเจ็บป่วยของประชากรกรุงเทพมหานครตลอด 30 ปี โดยเฉพาะในเด็กเล็กอายุน้อยกว่า 5 ปี ที่มีภูมิคุ้มกันทางเดินหายใจมีความต้านทานน้อย พบว่ามลพิษทางอากาศเกิดผลกระทบต่อความเป็นภูมิแพ้ทางอากาศและอาหารของเด็กเล็ก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าฝุ่นขนาดเล็กได้สร้างภาระและภาวะความเจ็บป่วยมาอย่างยาวนาน

ฝุ่น PM2.5 นั้นเป็นมลพิษอากาศที่สามารถแพร่กระจายเข้าสู่ทางเดินหายใจ กระแสเลือดและ แทรกซึมรบกวนกระบวนการทำงานของอวัยวะต่างๆ ในร่างกาย ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งแบบเฉียบพลันหรือเรื้อรังได้ และยังส่งผลต่ออายุขัยของประชาชนในระยะยาว โดยมีการศึกษาจากประเทศจีนพบว่าฝุ่น PM2.5 ที่เพิ่มขึ้นทุก 10 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตรต่อปี จะทำให้อายุสั้นลง 0.98 ปี การมุ่งสร้างเมืองที่ปลอดฝุ่นเป็นเรื่องเร่งด่วนอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการ เพื่อปกป้องสุขภาพและชีวิตของประชาชนอันเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่อาจตีเป็นมูลค่าได้

กรีนพีซ ประเทศไทย เห็นว่า แนวทางที่ควรจะเป็นในการบริหารจัดการมลพิษ PM2.5 ในกรุงเทพมหานคร มี 3 ประการสำคัญ คือ

- กำจัดและควบคุมแหล่งกำเนิดฝุ่น PM2.5 ทั้งจากทั้งภายในและภายนอกพื้นที่กรุงเทพมหานคร ด้วย อำนานาจอหน่าที่ที่กรุงเทพมหานครมีและเร่งประสานการบริหารจัดการกับภาคราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจอหน่าที่ดูแลแหล่งกำเนิดฝุ่น
- การพัฒนาพื้นที่สีเขียวและต้นไม้ใหญ่เพื่อเป็นสวนสาธารณะ และพื้นที่โล่งปลอดฝุ่น ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ช่วยในการดักจับและกระจายความหนาแน่นของมลพิษให้เบาบางลง
- การพัฒนาผังเมืองที่ยั่งยืนด้วยการพัฒนาโครงข่ายการเดินทางในกรุงเทพมหานคร ที่ต้องให้ความสำคัญกับการเดินทางด้วยการเดินเท้า จักรยาน และขนส่งสาธารณะ ก่อนรถยนต์ส่วนบุคคล การกำหนดพื้นที่ปลอดฝุ่น และการควบคุมผังเมืองและการก่อสร้างโดยคำนึงถึงการถ่ายเทอากาศของเมือง

การดำเนินงานของกรุงเทพมหานครในระยะ 4 ปี

- ประกาศเจตนารมณ์เป็น ‘เมืองปลอดฝุ่น’ และการจัดทำแผนปฏิบัติการที่ติดตามการดำเนินการของ กรุงเทพมหานครที่เครือข่ายประชาชนมีส่วนร่วมในทุกมิติการบริหารจัดการ
- การประกาศนําร่องพื้นที่ทดสอบนวัตกรรมสร้างสรรค์หรือแซนด์บ็อกซ์ (sandbox) เป็นเขตพื้นที่ปลอดฝุ่น ด้วยการกำหนดเขตห้ามมีแหล่งกำเนิดฝุ่น เช่น รถยนต์ดีเซลและอุตสาหกรรมที่ใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล การพัฒนาโครงข่ายการเดินทางปลอดมลพิษ และการพัฒนาพื้นที่สีเขียว เพื่อเป็นต้นแบบของการแก้ปัญหาฝุ่นที่จะเป็นทางออกของกรุงเทพมหานคร โดยทำงานร่วมกับเครือข่ายประชาชน
- การนําร่องใช้ค่าแนะนำคุณภาพอากาศขององค์การอนามัยโลก (WHO) ที่กำหนดไว้ 15 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตรสำหรับค่าเฉลี่ยราย 24 ชั่วโมง และ 5 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตรสำหรับค่าเฉลี่ยรายปี เพื่อใช้ในการเฝ้าระวัง แจ้งเตือน และติดตามภาวะการเจ็บป่วยจากฝุ่น PM2.5 และกำหนดนโยบาย และแผนการแก้ไขปัญหาฝุ่น PM2.5 ของ กรุงเทพมหานครอย่างยั่งยืน รวมไปถึงการทดลองใช้ใน sand box เพื่อพัฒนาเครื่องมือเพื่อนำไปสู่การใช้จริงจังและถาวรในระยะยาว
- กรุงเทพมหานครต้องดูแลบำรุงรักษาจุดตรวจวัดคุณภาพอากาศตามมาตรฐานสากล และทำการเชื่อมต่อ ข้อมูลภูมิอากาศแหล่งต่างๆ ให้แสดงผลอย่างทันที (real time) พร้อมเปิดให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงและใช้ข้อมูลแบบ open data ได้เช่น การเชื่อมฐานข้อมูลกับ Air4Thai และแพลตฟอร์มอื่นๆ
- การบังคับใช้ผังเมืองและผังน้ำ (urban planning) อย่างจริงจังสำหรับอาคารที่กำลังจะสร้างใหม่ เพื่อลดปัญหาการสะสมมลพิษทางอากาศในระยะยาว

แผนปฏิบัติการ

ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
ประกาศเจตนารมณ์ ‘เมืองปลอดฝุ่น’ (1) แนวทางการปฏิบัติการที่จะลดความเข้มข้นฝุ่นในอากาศ และสร้างชุมชนปลอดฝุ่น (2) แนวทางการติดตามการดำเนินงานเมืองปลอดฝุ่น (3) การกำหนดตัวชี้วัดสุขภาพจากมลพิษทางอากาศ ร่วมกับกรมควบคุมโรค	นําร่องใช้ค่าแนะนำคุณภาพอากาศของ WHO ในการเตือนภัยด้านสุขภาพของประชาชนในกรุงเทพมหานคร 2.2 กำหนดตัวชี้วัดคุณภาพอากาศด้านสุขภาพที่นำใช้ติดตามการดำเนินงานเมืองปลอดฝุ่น	สื่อสารผลคุณภาพอากาศ กับสุขภาพของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ตามค่าแนะนำคุณภาพอากาศของ WHO	สื่อสารแนวทางการปรับการปฏิบัติการการจัดการคุณภาพอากาศ กับสุขภาพประชาชนในกรุงเทพมหานครตามค่าแนะนำคุณภาพอากาศของ WHO
จัดทำแผนปฏิบัติการ (1) ระดมกลุ่มปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการที่มุ่งเป้าสู่การเป็น ‘เมืองปลอดฝุ่น’ โคนมีเครือข่ายประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกมิติการบริหารจัดการ (2) เผยแพร่แผนปฏิบัติการ ‘เมืองปลอดฝุ่น’ เพื่อให้ทุกภาคส่วนรับทราบและร่วมกันติดตาม ช่วยเหลือการทำงานของ กทม.	จัดเวทีเผยแพร่ (1) ติดตามความคืบหน้าการดำเนินแผนปฏิบัติการ ‘เมืองปลอดฝุ่น’ สู่สาธารณะ (2) ติดตามผลคุณภาพอากาศในแต่ละพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร	จัดเวทีเผยแพร่ (1) ติดตามความคืบหน้าการดำเนินแผนปฏิบัติการ ‘เมืองปลอดฝุ่น’ สู่สาธารณะ (2) ติดตามผลคุณภาพอากาศในแต่ละพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร	จัดเวทีเผยแพร่ (1) ติดตามความคืบหน้าการดำเนินแผนปฏิบัติการ ‘เมืองปลอดฝุ่น’ สู่สาธารณะ (2) ติดตามผลคุณภาพอากาศในแต่ละพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร

ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
<p>พัฒนาพื้นที่ Sand Box เพื่อการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ</p> <p>(1) ศึกษาและคัดเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพเพื่อเป็น Sand Box ในการออกแบบเขตพื้นที่ปลอดฝุ่นเพื่อค้นหาแนวทางการจัดการฝุ่นที่เหมาะสมสำหรับกรุงเทพมหานคร</p> <p>(2) การพัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการปฏิบัติการพื้นที่ Sand Box</p>	<p>เปิดเวทีรับฟังความคิดเห็น</p> <p>(1) ประชาชนในพื้นที่ที่มีศักยภาพที่จะเป็น Sand Box เพื่อสร้างค้ำประกันร่วมกันและระดมแนวทางการดำเนินงานที่จะนำมาทดลองในพื้นที่สร้างสรรค์นี้</p> <p>(2) การทำข้อตกลงร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อการปฏิบัติการร่วมกันในพื้นที่ Sand Box</p>	<p>ทดลองดำเนินมาตรการต่าง ๆ ในพื้นที่ sandbox และปรับเปลี่ยนแผนไปตามความเหมาะสมของสถานการณ์</p>	<p>ทดลองดำเนินมาตรการต่าง ๆ ในพื้นที่ sandbox และปรับเปลี่ยนแผนไปตามความเหมาะสมของสถานการณ์ และประเมินผลการปฏิบัติการในพื้นที่ Sand Box</p>
<p>ทำงานร่วมกับกรมควบคุมมลพิษ และกรมควบคุมโรค</p> <p>(1) ศึกษาแนวทางการเชื่อมต่อนฐานข้อมูลมลพิษอากาศของกรุงเทพมหานครเข้าด้วยกัน</p> <p>(2) ประกาศผลการตรวจวัดและค่าเตือนมลพิษอากาศ</p>	<p>4.2 ทำงานร่วมกับกรมควบคุมมลพิษ และกรมควบคุมโรค</p> <p>(1) เชื่อมต่อฐานข้อมูลมลพิษอากาศของกรุงเทพมหานครเข้าด้วยกัน</p> <p>(2) ประกาศแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษอากาศร่วมกันภายใต้คำแนะนำคุณภาพอากาศของ WHO</p>	<p>4.3 ทำงานร่วมกับกรมควบคุมมลพิษ และกรมควบคุมโรค</p> <p>(1) แนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษอากาศร่วมกันภายใต้คำแนะนำคุณภาพอากาศของ WHO</p> <p>(2) ติดตามผลตัวชี้วัดสุขภาพประชาชนกรุงเทพมหานคร</p>	<p>4.4 ทำงานร่วมกับกรมควบคุมมลพิษ และกรมควบคุมโรค</p> <p>(1) แนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษอากาศร่วมกัน ภายใต้คำแนะนำคุณภาพอากาศของ WHO</p> <p>(2) ติดตามผลตัวชี้วัดสุขภาพประชาชนกรุงเทพมหานคร</p>
<p>รวบรวมข้อมูลการก่อสร้างต่าง ๆ</p> <p>(1) แผนการก่อสร้างที่ยังอยู่ระหว่างการขออนุญาตและที่กำลังก่อสร้าง เพื่อจัดทำเกณฑ์การบังคับใช้ผังเมืองกรุงเทพมหานครใหม่ที่พิจารณาถึงการลดการสะสมมลพิษในอนาคตร่วมด้วย</p>	<p>จัดทำระบบสารสนเทศ</p> <p>(1) ประกาศตำแหน่งพื้นที่ก่อสร้างและพื้นที่บริเวณที่จะได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างผ่านระบบ online</p> <p>(2) ศึกษาการกำหนดเขตพื้นที่อนุญาตและไม่อนุญาตให้สร้างอาคารสูง รวมไปถึงกำหนดพื้นที่สีเขียวเพื่อลดการสะสมมลพิษในอนาคต</p>	<p>ผลักดันข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครว่าด้วยการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อการกำกับและควบคุมมลพิษทางอากาศในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ภายใต้ พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 และ พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. 2535</p>	<p>จัดทำระบบสารสนเทศ</p> <p>(1) ประกาศกำหนดเขตพื้นที่ที่อนุญาตและไม่อนุญาตให้สร้างอาคารสูง</p> <p>(2) ประกาศกำหนดเขตพื้นที่ที่มีปัญหามลพิษทางอากาศเข้มข้น และต้องเฝ้าระวังอย่างจริงจัง</p>
<p>6.1 รวบรวมข้อมูลแหล่งมลพิษอุตสาหกรรม</p> <p>(1) จัดทำฐานข้อมูลตำแหน่งโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร</p> <p>(2) การเผยแพร่ข้อมูลแบบ open data ให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้</p> <p>(3) การทำความเข้าใจการติดตามและตรวจสอบแหล่งมลพิษอุตสาหกรรมร่วมกับกรมโรงงาน และกรมควบคุมมลพิษ เพื่อควบคุมสารอันตรายและมลพิษทางอากาศ</p>	<p>6.2 การติดตามตรวจสอบ</p> <p>(1) การสุ่มตรวจการระบายมลพิษอากาศของโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่กรุงเทพมหานครร่วมกับกรมควบคุมมลพิษและกรมโรงงานพร้อมหาแนวทางช่วยเหลือและควบคุมโรงงานที่มีการปล่อยมลพิษทางอากาศ</p> <p>(2) การจัดทำแผนเฝ้าระวังและเตือนภัยจากสารเคมีต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศและมลพิษต่าง ๆ</p>	<p>6.3 การติดตามตรวจสอบ</p> <p>(1) สุ่มตรวจการระบายมลพิษอากาศของโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่กรุงเทพมหานครร่วมกับกรมควบคุมมลพิษและกรมโรงงานอุตสาหกรรม พร้อมหาแนวทางช่วยเหลือและควบคุมโรงงานที่มีการปล่อยมลพิษทางอากาศ</p> <p>(2) การผลักดันให้เกิดข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครว่าด้วยการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบ แหล่งมลพิษอุตสาหกรรม</p>	<p>6,4 การติดตามและกำกับแหล่งมลพิษอุตสาหกรรม</p> <p>(1) นำข้อมูลจากการสุ่มตรวจการระบายมลพิษอากาศของอุตสาหกรรมในพื้นที่มาศึกษาความสามารถในการรองรับมลพิษ (carrying capacity) ของพื้นที่เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาอนุญาตการจัดตั้งหรือดำเนินการต่อหรือขยายโรงงานในอนาคต</p>

ปฏิวัติขยะเหลือศูนย์

ขยะมูลฝอยที่ผลิตจากประชากรในพื้นที่กรุงเทพมหานครแต่ละวันมีประมาณ 10,000 ตัน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าในระยะเวลาที่ผ่านมา กรุงเทพมหานครจะพยายาม ดำเนินการเพื่อลดปริมาณ ขยะลง แต่การปฏิบัติการของกรุงเทพมหานครที่รณรงค์ให้มี การคัดแยกขยะจากผู้ทิ้งอย่างเดียว ไม่มีทางเป็นไปได้ที่จะทำให้ขยะมูลฝอยลดลงได้

ในปีงบประมาณ 2564 กรุงเทพมหานครใช้เงินมากกว่า 12,000 ล้านบาทในการจัดการขยะ รวมค่าลงทุน และค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการบริหารจัดการขยะและการรักษาความสะอาด ความพยายามที่จะสร้างระบบ กำจัดขั้นสุดท้ายแห่งใหม่ตามแผนพัฒนา 20 ปีโดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงงานเผาขยะ/โรงไฟฟ้าขยะ 3,500 ตันวันภายในปี 2575 ต้องใช้เงินลงทุนในการก่อสร้างโครงการมากกว่า 30,000-40,000 ล้านบาทรวมกัน

ส่วนการติดตามประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ค่าดำเนินการและบำรุงรักษาตลอดระยะเวลาของ โครงการ ค่าใช้จ่ายในการกำจัดที่เหลือนอกจากการเผาเป็นค่าใช้จ่ายที่ยังไม่ถูกรวมเข้าไปด้วย และจะ สร้างภาระทางเศรษฐกิจในท้ายที่สุด นอกจากนี้กรุงเทพมหานครยังต้องใช้งบประมาณในการฝังกลบ ขยะมากกว่า 2.7 ล้านตัน ในปี 2568

กรีนพีซ ประเทศไทย เสนอให้กรุงเทพมหานครตั้งเป้าหมายลดขยะลง $\frac{3}{4}$ ภายในปี 2568 ภายใต้ ยุทธศาสตร์นี้กรุงเทพมหานครไม่จำเป็นต้องสร้างโรงงานเผาขยะ/โรงไฟฟ้าขยะเพิ่มขึ้น ลดความจำเป็น ในการฝังกลบขยะต่ำกว่า 2.7 ล้านตันต่อปีและสร้างงานที่ยั่งยืนและมีคุณค่าให้กับชุมชนที่ดำเนินการ จัดการวัสดุเหลือใช้ในกรุงเทพมหานคร ด้วยการเปลี่ยนจากระบบการจัดการขยะที่รวมศูนย์อำนาจและ ผู้กีดกันผลประโยชน์เฉพาะหน้า เป็นพัฒนาระบบจัดการขยะ ที่มีขนาดเล็กกว่าโดยมีระบบแยกขยะขึ้น เพื่อรองรับวัสดุประเภทต่างๆ ระบบแยกขยะจะแยกวัสดุที่เก็บรวบรวมได้ออกจากกันตามลักษณะเฉพาะ เพื่อนำกลับมาใช้ตามคุณค่าที่แท้จริงโดยการดึงวัสดุเหล่านั้นออกจากกระบวนการเก็บขนเพื่อไปกำจัดปลายทาง

ในช่วงเวลาที่เมืองใหญ่ทั่วโลกคือหัวใจหลักของการต่อสู้กับวิกฤตสภาพภูมิอากาศ ยุทธศาสตร์ลดขยะ $\frac{3}{4}$ ภายในปี 2568 จะทำให้กรุงเทพมหานครมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำอาเซียน ในการลดการปล่อย ก๊าซเรือนกระจกในเมือง จากการประมาณในกรณีที่มีการดำเนินงาน “ลดขยะ $\frac{3}{4}$ ภายในปี 2568” กรุงเทพมหานครจะสามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการจัดการขยะลงได้มากถึง 2,303,313 ตัน คาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า คิดเป็นมากกว่าครึ่งหนึ่งของการปลดปล่อยก๊าซเรือน กระจกจากภาคการจัดการขยะของกรุงเทพมหานครในกรณีไม่มีการดำเนินการใดๆ ดังตาราง

ปี พ.ศ.	การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการจัดการขยะของกรุงเทพมหานครในกรณีไม่มีการดำเนินการใดๆ (business as usual-BAU) (หน่วย : ตัน CO2 เทียบเท่าต่อปี)	การลดก๊าซเรือนกระจกจากภาคการจัดการขยะของกรุงเทพมหานครในกรณี “ลดขยะ 3/4 ภายในปี 2568” (หน่วย : ตัน CO2 เทียบเท่าต่อปี)
2556	3,837,438	0
2564	4,208,933	9,330
2565	4,251,865	11,721
2566	4,294,889	62,506
2567	4,340,634	131,463
2568	4,386,379	2,303,313

หมายเหตุ : ข้อมูลที่ใช้ในการประมาณการ :

- การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการจัดการขยะของกรุงเทพมหานครในกรณีไม่มีการดำเนินการใดๆ (business as usual-BAU) (หน่วย : ตัน CO2 เทียบเท่าต่อปี) มาจาก <https://webportal.bangkok.go.th/environmentbma/page/sub/14078/แผนแม่บทกรุงเทพมหานคร-ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ-พศ-2556-2566>
- การลดก๊าซเรือนกระจกจากภาคการจัดการขยะของกรุงเทพมหานครในกรณี “ลดขยะ 3/4 ภายในปี 2568” (หน่วย : ตัน CO2 เทียบเท่าต่อปี) มาจาก <https://webportal.bangkok.go.th/environmentbma/page/sub/14078/แผนแม่บทกรุงเทพมหานคร-ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ-พศ-2556-2566> (ประกอบด้วย การลดขยะและคัดแยกที่แหล่งกำเนิด, การลดขยะพลาสติก, ปรับปรุงประสิทธิภาพการรวบรวมและขนส่งขยะ, การใช้ประโยชน์จากขยะอินทรีย์), The Impact of Waste-To-Energy Incineration on Climate https://zerowasteurope.eu/wp-content/uploads/edd/2019/09/ZWE_Policy-briefing_The-impact-of-Waste-to-Energy-incineration-on-Climite.pdf การเผาขยะในโรงงานเผาขยะ 1 ตัน จะปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ประมาณ 0.7-1.7 ตัน และ IPCC <https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/ar4-wg3-chapter10-1.pdf>
- การประมาณการนี้ยังไม่รวมการลดการปล่อยก๊าซมีเทนจากหลุมฝังกลบ เนื่องจากแผนแม่บทกรุงเทพมหานครว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ.2556-2566 ไม่ได้ระบุข้อมูลไว้

ในอนาคตอันใกล้ กรุงเทพมหานครจะต้องตั้งเป้าหมายใหม่ในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายในปี 2573 เพื่อให้สอดคล้องกับแผนที่นำทางลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศและยุทธศาสตร์ระยะยาวในการพัฒนาที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำ (Long-term low greenhouse gas emission development strategies: LT-LEDS) ซึ่งเป็นหนึ่งในภารกิจสำคัญของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคนใหม่

การดำเนินงานของกรุงเทพมหานครในระยะ 4 ปีเพื่อลดขยะลง“3/4”

- จัดทำระบบข้อมูลการจัดการขยะ จำนวนขยะประเภทต่าง ๆ เป็นต้น เชื่อมและรวบรวมข้อมูลให้อยู่ในระบบเดียวกัน และเก็บในรูปแบบสอดคล้องกับการเก็บข้อมูลระดับประเทศ เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์และตัดสินใจได้จริง และเปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าถึงข้อมูล เพื่อให้รับรู้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนเองและมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หรือแก้ปัญหา
- ระดมความร่วมมือจากผู้ผลิตสินค้าและผู้จัดจำหน่ายรวมถึงห้างสรรพสินค้าและร้านค้าสะดวกซื้อให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการขยายความรับผิดชอบต่อบรรจุกฎเกณฑ์ที่ถูกทิ้งเป็นขยะ (Extended Producer Responsibility: EPR) โดยเฉพาะการเป็นผู้รับผิดชอบการพัฒนากลไกการมัดจำ-รับคืน บรรจุกฎเกณฑ์ของธุรกิจ การให้พื้นที่และบุคลากรดำเนินการรับคืนขยะบรรจุกฎเกณฑ์และการเก็บรวบรวมขยะอันตรายและขยะอิเล็กทรอนิกส์
- ตั้งเป้าหมายในการลดขยะจากต้นทางโดย
 - พัฒนาระบบจัดการขยะที่มีขนาดเล็กกว่าโดยมีระบบแยกขยะขึ้นเพื่อรองรับวัสดุประเภทต่างๆ ระบบแยกขยะจะแยกวัสดุที่เก็บรวบรวมได้ออกจากกันตามลักษณะเฉพาะ
 - เปิดพื้นที่ให้ชุมชนให้เข้ามามีบทบาทร่วมบริหารจัดการกับกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะกลุ่มอาชีพเก็บขยะรีไซเคิลและบรรจุกฎเกณฑ์ (ซาเล้ง รถเร่ รถรับซื้อ เป็นต้น)

- สนับสนุนกลไกที่เข้ามาช่วยในกระบวนการคัดแยกขยะอินทรีย์ออกจากขยะโดยรวม โดยอาจร่วมมือกับเครือข่ายภาคประชาสังคม เช่น โครงการทำปุ๋ยในระดับชุมชนและเขต เป็นต้น
- พัฒนากลไกทางการเงินสนับสนุนการลดและคัดแยกขยะอินทรีย์และขยะบรรจุภัณฑ์และการสนับสนุนการใช้สินค้าที่ผลิตจากวัสดุจากธรรมชาติที่ย่อยสลายได้ง่ายและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยกรุงเทพมหานครเป็นหน่วยตั้งต้น
- สนับสนุนให้เกิดกลุ่มธุรกิจสร้างสรรค์ที่จะนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยสนับสนุนการลดขยะจากต้นทาง
- พัฒนามาตรการ เครื่องมือใหม่ ๆ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่อการลดการใช้บรรจุภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น การมีตู้เติมน้ำดื่มสะอาด เพื่อสนับสนุนให้คนนำ กระจกน้ำใช้แทนถ้วยและขวดพลาสติก เป็นต้น
- ทบทวนแนวทางการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการบริการเก็บขนและกำจัดขยะจากภาคธุรกิจและครัวเรือน โดยพัฒนากลไกชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเก็บและร่วมจ่ายค่าธรรมเนียม
- ผลักดันให้หน่วยบริหารจัดการขยะมูลฝอย (ได้แก่ เก็บกวาด เก็บรวบรวม เก็บขน และกำจัด) ให้กลายเป็นหน่วยเทศพาณิชย์เชิงธุรกิจ ที่ต้องบริหารจัดการขยะมูลฝอยและจัดหารายได้หล่อเลี้ยง หน่วยธุรกิจได้โดย กรุงเทพมหานคร ให้การสนับสนุนงบประมาณเท่าที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน
- ทบทวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของศูนย์คัดแยกและโรงงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการขยะ เช่น โรงไฟฟ้าหนองแขม โรงงานแปรรูปขยะแบบเชิงกล-ชีวภาพ (MBT) ที่อ่อนนุช เป็นต้น และการศึกษาและประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม/และสุขภาพ EIA/EHIA ของโครงการโรงไฟฟ้าขยะและระบบการกำจัดแบบผสมผสานที่จะมีขึ้นในอนาคตอย่างรอบด้านและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

แผนปฏิบัติการ

ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
<p>ติดตามและเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่และภาพรวมของ กทม.</p> <p>(1) การเก็บรวบรวมและการเก็บขนขยะในแต่ละพื้นที่ และส่งคืนข้อมูลสู่ผู้อาศัยในพื้นที่ รวมถึงภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(2) การติดตามและประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากการดำเนินงานโรงไฟฟ้าขยะ หนองแขม (500 ตันต่อวัน) และโรงงานแปรรูปขยะแบบเชิงกล-ชีวภาพ (MBT) ที่อ่อนนุช (800 ตันต่อวัน)</p> <p>(3) การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณะเพื่อเป้าหมายการลดปริมาณขยะ 3/4 ของปริมาณขยะทั้งหมด</p> <p>(4) การดำเนินการลดผลกระทบที่เกิดขึ้น การฟื้นฟู เยียวยาและชดเชยความเสียหายด้านสุขภาพของประชาชนในพื้นที่บริเวณโดยรอบโรงกำจัดขยะ</p> <p>(5) ตรวจสอบรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EIA / EHIA) และกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ของโครงการโรงไฟฟ้าขยะ และระบบการกำจัดแบบผสมผสานที่จะมีขึ้นในอนาคตอย่างรอบด้าน กว้างขวาง และครอบคลุม</p>	<p>จัดทำระบบข้อมูลการบริหารจัดการขยะที่แสดงถึง</p> <p>(1) จำนวน ประเภท แหล่งกำเนิด ของขยะต่างๆ และรวบรวมข้อมูลให้อยู่ในระบบฐานข้อมูลออนไลน์และรูปแบบที่สามารถติดตามตรวจสอบได้เพื่อนำใช้วิเคราะห์และตัดสินใจได้จริง</p> <p>(2) การเปิดเผยข้อมูลที่ทำให้ประชาชนทั่วไปเข้าถึงข้อมูลเพื่อรับรู้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนและมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หรือแก้ปัญหาการคัดแยก การเก็บรวบรวม การเก็บขน และการกำจัดขยะ เน้นการปฏิบัติการระดับพื้นที่</p> <p>(3) การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณะเพื่อเป้าหมายการลดปริมาณขยะ 3/4 ของปริมาณขยะทั้งหมด และการใช้ข้อมูลสู่การปฏิบัติการจริงระดับพื้นที่</p> <p>(4) การดำเนินการลดผลกระทบที่เกิดขึ้น การฟื้นฟู เยียวยาและชดเชยความเสียหายด้านสุขภาพของประชาชนในพื้นที่บริเวณโดยรอบโรงกำจัดขยะ</p> <p>(5) การเปิดเผยข้อมูลการติดตามตรวจสอบตามเงื่อนไขการอนุญาตรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EIA / EHIA) โครงการโรงไฟฟ้าขยะ และระบบการกำจัดขยะ</p>	<p>ผลักดันให้หน่วยบริหารจัดการขยะมูลฝอยเป็นหน่วยเทศบาลนิยซ์เชิงธุรกิจ</p> <p>(1) ทุกกระบวนการของการบริหารจัดการขยะ ((เก็บกวาด เก็บรวบรวม เก็บขน และกำจัด) เป็นหน่วยดำเนินการโดยภาคชุมชนและภาคเอกชนร่วมดำเนินการ เน้นพื้นที่นำร่องดำเนินการ</p> <p>(2) การผลักดันให้หน่วยเทศบาลนิยซ์เชิงธุรกิจสามารถบริหารจัดการขยะมูลฝอยและจัดหารายได้หล่อเลี้ยงหน่วย ธุรกิจได้ โดยกรุงเทพมหานคร ให้การสนับสนุนงบประมาณ เท่าที่จำเป็นในการดำเนินงาน</p> <p>(3) การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณะเพื่อเป้าหมายการลดปริมาณขยะ 3/4 ของปริมาณขยะทั้งหมด และการใช้ข้อมูลสู่การปฏิบัติการจริงระดับพื้นที่ โดยเน้นการปรับปรุงแบบการบริการการจัดการขยะเชิงเทศบาลนิยซ์</p> <p>(4) การดำเนินการลดผลกระทบที่เกิดขึ้น การฟื้นฟู เยียวยาและชดเชยความเสียหายด้านสุขภาพของประชาชนในพื้นที่บริเวณโดยรอบโรงกำจัดขยะ</p>	<p>ผลักดันให้หน่วยบริหารจัดการขยะมูลฝอยเป็นหน่วยเทศบาลนิยซ์เชิงธุรกิจ</p> <p>(1) ทุกกระบวนการของการบริหารจัดการขยะ ((เก็บกวาด เก็บรวบรวม เก็บขน และกำจัด) เป็นหน่วยดำเนินการโดยภาคชุมชนและภาคเอกชนร่วมดำเนินการ เน้นพื้นที่นำร่องและขยายผลการดำเนินการ</p> <p>(2) การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณะเพื่อเป้าหมายการลดปริมาณขยะ 3/4 ของปริมาณขยะทั้งหมด และการใช้ข้อมูลสู่การปฏิบัติการจริงระดับพื้นที่ โดยเน้นการปรับปรุงแบบการบริการการจัดการขยะเชิงเทศบาลนิยซ์</p> <p>(3) การดำเนินการลดผลกระทบที่เกิดขึ้น การฟื้นฟู เยียวยาและชดเชยความเสียหายด้านสุขภาพของประชาชนในพื้นที่บริเวณโดยรอบโรงกำจัดขยะ</p>

ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
<p>ผลักดันกฎหมาย ข้อบัญญัติ และระเบียบต่าง ๆ</p> <p>(1) ผลักดันให้สภา กทม. ได้ ทบทวนและพิจารณา ร่างข้อ บัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ค่าธรรมเนียมการให้ บริการ การจัดการสิ่งปฏิกูลหรือ มูลฝอยตามกฎหมายว่าด้วย การ สาธารณสุข (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... เพื่อนำระบบการเก็บ ค่าธรรมเนียมตามขนาดน้ำ หนักและประเภท / ชนิดขยะ มูลฝอย มาประยุกต์ใช้เพื่อมุ่ง เป้าการลดขยะลง 3/4 ของ ปริมาณขยะทั้งหมด</p> <p>(2) ผลักดันข้อบัญญัติ กทม. การสนับสนุนการบริหาร จัดการขยะโดยชุมชน โดย กทม. เป็นหน่วยสนับสนุนงบประมาณให้ชุมชนร่วมดำเนิน ภารกิจกับ กทม.</p> <p>(3) ผลักดันข้อบัญญัติ กทม. การส่งเสริมและรับรองอาชีพ คนเก็บขยะให้เป็นระบบที่ได้ รับการยอมรับทางสังคม และมี สวัสดิการรองรับการพัฒนา อาชีพและการดำรงชีพ</p> <p>(4) ผลักดันข้อบัญญัติ กทม. ลดการใช้ และยกเลิกบรรจุ ภัณฑ์ พลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง ในพื้นที่ กทม.</p> <p>(5) ผลักดันข้อบัญญัติ กทม. การส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจ สร้างสรรค์ ธุรกิจชุมชน ธุรกิจ รีไซเคิล และธุรกิจผลิตบรรจุ ภัณฑ์ทดแทนพลาสติก เพื่อส่งเสริมธุรกิจรายย่อยให้เข้ามา มี ส่วนร่วมกับ กทม.</p>	<p>ผลักดันกฎหมาย ข้อบัญญัติ และระเบียบต่าง ๆ</p> <p>(1) สนับสนุนให้เกิดกลุ่ม ธุรกิจ สร้างสรรค์ที่จะนำเทคโนโลยี ต่าง ๆ เข้ามาช่วยสนับสนุน การลดขยะจากต้นทาง</p> <p>(2) ผลักดันข้อบัญญัติ กทม. การพัฒนากลไกและมาตรการ ทางการเงินและการคลังต่อ ครัวเรือนและชุมชนเพื่อร่วม สนับสนุนการคัดแยกและลด ปริมาณขยะ</p> <p>(3) ผลักดันข้อบัญญัติ กทม. การพัฒนากลไกและมาตรการ ทางการเงินและการคลังต่อการ ใช้บรรจุภัณฑ์ทดแทนวัสดุ พลาสติก และสินค้าที่ผลิตจาก วัสดุจาก ธรรมชาติที่ย่อยสลาย ได้ง่ายและ เป็นมิตรต่อสิ่ง แวดล้อม</p> <p>(4) การผลักดันข้อบัญญัติ กทม. การส่งเสริมและ สนับสนุนธุรกิจเพื่อสังคมและ สิ่งแวดล้อม สนับสนุนการ บริหารจัดการขยะระดับพื้นที่ ชุมชนและเขต</p>	<p>ผลักดันการปฏิบัติการตาม กฎหมาย ข้อบัญญัติ และ ระเบียบต่าง ๆ</p> <p>(1) การจัดเก็บค่าธรรมเนียม การจัดการขยะได้เพิ่มขึ้น</p> <p>(2) การผลักดันการคัดแยกและ ลดปริมาณขยะทุกประเภท ระดับครัวเรือนและชุมชน</p> <p>(3) การส่งเสริมและสนับสนุน ธุรกิจเพื่อสังคมและสิ่ง แวดล้อม</p> <p>(4) การสนับสนุนการใช้สินค้า ที่ผลิตจากวัสดุจากธรรมชาติที่ ย่อยสลายได้ง่ายและเป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม</p>	<p>ผลักดันการปฏิบัติการตาม กฎหมาย ข้อบัญญัติ และ ระเบียบต่าง ๆ</p> <p>(1) การจัดเก็บค่าธรรมเนียม การจัดการขยะได้เพิ่มขึ้น</p> <p>(2) การผลักดันการคัดแยกและ ลดปริมาณขยะทุกประเภท ระดับครัวเรือนและชุมชน</p> <p>(3) การส่งเสริมและสนับสนุน ธุรกิจเพื่อสังคมและสิ่ง แวดล้อม</p> <p>(4) การสนับสนุนการใช้สินค้า ที่ผลิตจากวัสดุจากธรรมชาติที่ ย่อยสลายได้ง่ายและเป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม</p>

มหานครพลังงานหมุนเวียนที่สะอาด

ไฟฟ้าเป็นปัจจัยหลักของการใช้ชีวิตประจำวันของคนเมือง การขาดแคลนไฟฟ้าคุกคามการดำเนินชีวิต และระบบเศรษฐกิจของเมือง กรุงเทพมหานครเป็นเมืองใหญ่ที่ใช้ไฟฟ้ารวมคิดเป็นร้อยละ 25-30 ของพลังงานไฟฟ้ารวมทั้งประเทศ ความมั่นคงและความมีเสถียรภาพจึงเป็นความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาเมือง การผลิตไฟฟ้าที่ผ่านมายู่บนฐานการรวมศูนย์การผลิตโดยหน่วยงานเพียงหน่วยเดียวที่เชื่อในความมีเสถียรภาพและความมั่นคงซึ่งนำไปสู่การผูกขาดการผลิตไฟฟ้า และฐานความคิดที่เชื่อว่า การผลิตที่ ขนาดใหญ่ขึ้นทำให้เกิดการประหยัดต่อขนาด ต้นทุนการผลิตจะลดต่ำลง แต่ราคาค่าไฟฟ้าในปัจจุบัน ไม่สะท้อนถึงการประหยัดต่อขนาดต้นทุนการผลิต เกิดการผูกขาดและยังก่อมลพิษและสร้างก๊าซเรือนกระจกปริมาณมหาศาล

แสงแดดจากดวงอาทิตย์ที่มีเหลือเฟือและมีเสถียรภาพในระดับอุตสาหกรรมขนาดย่อม (household industry) ปัจจุบันภาคครัวเรือนสามารถที่จะผลิตไฟฟ้าใช้ได้เองได้ จากความพร้อมของเทคโนโลยีโดยเฉพาะระบบโซลาร์รูฟท็อปที่มีราคาถูกลงมาก การสนับสนุนให้ภาคครัวเรือนลงทุนผลิตไฟฟ้าใช้เองส่วนหนึ่งและจัดซื้อจากหน่วยผลิตไฟฟ้าอีกส่วนหนึ่ง จึงเป็นทิศทางที่จะช่วย (1) สนับสนุนการลดการพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิล ที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ มีราคาสูงขึ้นตามสถานการณ์โลก และ (2) ช่วยส่งเสริมการผลิตพลังงานหมุนเวียนที่สะอาด ที่มีการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมลพิษต่ำ ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมและนิเวศ (Green City) ที่การพัฒนาเมืองมุ่งส่งเสริมประสิทธิภาพการใช้พลังงานและพลังงานหมุนเวียนในทุกกิจกรรม ส่งเสริมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ใช้ความกะทัดรัดของที่ดิน (land use compact) กับการใช้ที่ดินแบบผสมผสานและแนวทางการผสมผสานทางสังคมในระบบการวางแผน และ ยึดการพัฒนาท้องถิ่นในหลักการของการเติบโตและความเท่าเทียมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

กรีนพีซ ประเทศไทย เห็นว่า ควรพัฒนาแนวทางและมาตรการส่งเสริมให้อาคารสำนักงานทุกแห่งของกรุงเทพมหานครเป็นสถานที่เริ่มต้นของการพัฒนาการผลิตไฟฟ้าจากระบบโซลาร์รูฟท็อปใช้เอง พร้อมกับพัฒนาแนวทางและมาตรการส่งเสริม เพื่อสนับสนุนให้อาคารที่พักอาศัยที่สนใจจะลงทุนเพื่อใช้พลังงานไฟฟ้าจากระบบโซลาร์รูฟท็อปเข้ามาร่วมดำเนินการ และขยายผลไปสู่การส่งเสริม และสนับสนุนให้สถานประกอบการภาคเอกชนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนร่วมกัน

กรีนพีซ ประเทศไทยเสนอเป้าหมายเป็น 2 กลุ่มใหญ่ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายที่หนึ่ง อาคารภายใต้การกำกับของกรุงเทพมหานคร สามารถผลิตไฟฟ้าจากโซลาร์รูฟท็อปรวม 15.16 เมกะวัตต์ (MW) และกลุ่มเป้าหมายที่สอง ครัวเรือนและสถานประกอบการเอกชน สามารถผลิตไฟฟ้าได้รวม 785 เมกะวัตต์รวมทั้ง 2 กลุ่ม ผลิตได้ 800 เมกะวัตต์ซึ่งจะทำให้กรุงเทพมหานครกลายเป็นเมืองที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลง มากถึง 584,000 ตันต่อปีเทียบเท่ากับปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ดูดซับโดยป่าสมบูรณ์ขนาด 96,000 ไร่

กลุ่มเป้าหมายที่หนึ่ง	จำนวน (แห่ง)	กำลังผลิตติดตั้ง (กิโลวัตต์)	กำลังผลิตรวม (กิโลวัตต์)
1. ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร	2	500	1,000
2. สำนักงานเขต	50	30	1,500
3. โรงพยาบาลของ กรุงเทพมหานคร	9	250	2,250
4. ศูนย์บริการสาธารณสุขพื้นที่	69	10	690
5. อาคารเรียน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร	436	20	8,720
6. ศูนย์สุขภาพและศูนย์ชุมชน	200	5	1,000
รวมกำลังการผลิตกลุ่มเป้าหมายแรก			15,160

กลุ่มเป้าหมายที่สอง	จำนวน (แห่ง)	กำลังผลิตติดตั้ง (กิโลวัตต์)	กำลังผลิตรวม (กิโลวัตต์)
1. สถานประกอบการขนาดใหญ่	250	100	25,000
2. สถานประกอบการขนาดกลาง	2,500	50	125,000
3. สถานประกอบการขนาดเล็ก	35,000	5	175,000
4. อาคารที่พักรวม เช่น หอพัก อะพาร์ตเมนต์คอนโด	500	20	10,000
5. บ้านพักอาศัย	300,000	1.5	450,000
รวมกำลังการผลิตกลุ่มเป้าหมายสอง			785,000

เป้าหมาย	ปีที่ 1 (เมกะวัตต์)	ปีที่ 2 (เมกะวัตต์)	ปีที่ 3 (เมกะวัตต์)	ปีที่ 4 (เมกะวัตต์)	รวม (เมกะวัตต์)
กลุ่มเป้าหมายแรก(อาคารกรุงเทพมหานคร)	3.75	3.75	3.75	3.75	15
กลุ่มเป้าหมายที่สอง(ประชาชนทั่วไป)	85	150	250	300	785
รวม	85	155	255	305	800

การดำเนินงานของกรุงเทพมหานครในระยะ 4 ปี

- การลงทุนติดตั้งโซลาร์รูฟท็อป (Solar Rooftop) อาคารสำนักงานต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร ปีละร้อยละ 25 ของอาคารสำนักงานทั้งหมด ตลอด 4 ปีครบทุกอาคารเป้าหมายร้อยละ 100 กำหนดกรอบงบประมาณปีละประมาณ 125-150 ล้านบาท ซึ่งจะคืนทุนในระยะเวลา 5-6 ปี
- การจัดทำข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครมาตรการทางภาษีมาตรการทางการเงิน และมาตรการการสนับสนุนต่าง ๆ แก่กลุ่มเป้าหมายที่สองที่เข้าร่วมการผลิตพลังงานไฟฟ้าสะอาด

- การประสานหน่วยงานด้านนโยบายพลังงาน ได้แก่ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) การไฟฟ้านครหลวง สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน เป็นต้น เพื่อกำหนดแผนปฏิบัติการการติดตั้ง Solar Rooftop อาคารกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้รวมถึง การขอโควตาพิเศษจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) เพื่อขอติดตั้งระบบโซลาร์รูฟท็อปขนาดเล็กแบบหักลบกลบหน่วย (Net Metering) สำหรับบ้านที่ติดตั้งผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ไม่เกิน 1.5 กิโลวัตต์(kW) เพื่อลดระยะเวลาการคืนทุนโดยไม่สร้างภาระไฟฟ้าเกินให้แก่ระบบสายส่งไฟฟ้า
- การพัฒนากองทุนพลังงานแสงแดดและพันธบัตรเพื่อพลังงานหมุนเวียน (green bond) โดย กรุงเทพมหานคร หรือร่วมกับสถาบันการเงิน เพื่อเป็นแหล่งทุนและกลไกส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตไฟฟ้าในพื้นที่กรุงเทพมหานคร
- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการภาษีมาตรการการเงินจากกองทุน และมาตรการอื่น ๆ แก่อาคาร ที่พักรวมและบ้านพักอาศัย (กลุ่มเป้าหมายที่สอง) ตั้งแต่ปีที่ 2 ร้อยละ 35 ปีที่ 3 ร้อยละ 35 และ ปีที่ 4 ร้อยละ 30
- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการทางภาษีมาตรการการเงินจากกองทุน และมาตรการอื่น ๆ แก่ สถานประกอบการขนาดเล็ก (กลุ่มเป้าหมายที่สอง) ตั้งแต่ปีที่ 2 ร้อยละ 25 ปีที่ 3 ร้อยละ 35 และ ปีที่ 4 ร้อยละ 40
- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการทางภาษีมาตรการการเงินจากกองทุน และมาตรการอื่น ๆ บาง ส่วนแก่สถานประกอบการขนาดกลาง (กลุ่มเป้าหมายที่สอง) ตั้งแต่ปีที่ 2 ร้อยละ 20 ปีที่ 3 ร้อย ละ 30 และปีที่ 4 ร้อยละ 50
- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการทางภาษีและมาตรการอื่น ๆ บางส่วนแก่สถานประกอบการขนาดใหญ่ (กลุ่มเป้าหมายที่สอง) ตั้งแต่ปีที่ 2 ร้อยละ 20 ปีที่ 3 ร้อยละ 40 และปีที่ 4 ร้อยละ 40
- การพัฒนาฝีมือช่างไฟฟ้าโดยโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร ปีละ 200-300 คน และการส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมช่างไฟฟ้า เพื่อสนับสนุนการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการติดตั้ง ทำความสะอาด และบำรุงรักษาโซลาร์รูฟท็อปอาคารต่าง ๆ
- การขึ้นทะเบียนบริษัทติดตั้งระบบโซลาร์รูฟท็อปที่ได้รับการรับรองจากกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผู้ที่สนใจติดตั้งมีความมั่นใจในการดำเนินการ

แผนปฏิบัติการ

ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
<p>ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(1) กภพ. - การส่งเสริมการติดตั้ง Solar Roof Top ในอาคารราชการ กทม. อาคาร ที่พักรวมและ บ้านพักอาศัย สถานประกอบการขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ - เพื่อขอติดตั้งระบบ Solar Roof Top ขนาดเล็กแบบหักลบกลบหน่วย (Net Metering) ขนาดไม่เกิน 1.5 กิโลวัตต์ - แนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนต่าง ๆ แก่อาคารที่สนใจเข้าร่วมการติดตั้ง Solar Roof Top กับ กทม.</p> <p>(2) กพน. การจัดทำระบบ หักลบการใช้กระแสไฟฟ้า บางช่วงเวลาของหน่วย Solar Roof Top ที่ส่งเสริมและสนับสนุน โดย กทม.</p> <p>(3) สถาบันการอุดมศึกษาด้านวิศวกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สนับสนุนการดำเนินการส่งเสริมการติดตั้ง Solar Rooftop</p>	<p>ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(1) สนผ. เพื่อกำหนดแนวทาง และการติดตามและการประเมินการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการติดตั้ง Solar Roof Top ของ กทม.</p> <p>(2) องค์กรก๊าซเรือนกระจก เพื่อจัดทำตัวชี้วัดการประเมินผลการดำเนินการลดก๊าซเรือนกระจก</p> <p>(3) สถาบันทางการเงิน / ธนาคาร เพื่อระดมทุนจัดตั้งกองทุนพลังงานแสงแดดและพันธบัตรเพื่อพลังงานหมุนเวียน ส่งเสริมการติดตั้ง Solar Roof Top</p>		
<p>ส่งเสริมการติดตั้ง Solar Roof Top ผ่าน กองทุนพลังงานแสงแดดและพันธบัตรเพื่อพลังงานหมุนเวียน ส่งเสริมการติดตั้ง Solar Rooftop ให้กับ องค์กรต่าง ๆ</p>	<p>ส่งเสริมการติดตั้ง Solar Rooftop ให้กับ</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาคารที่พักรวม และบ้านพักอาศัย รวม 106,750 แห่ง คิดเป็นกำลังการผลิต 161,000 กิโลวัตต์ - สถานประกอบการ ขนาดเล็ก รวม 8,750 แห่ง คิดเป็นกำลังการผลิต 43,750 กิโลวัตต์ - สถานประกอบการ ขนาดกลาง รวม 500 แห่ง คิดเป็นกำลังการผลิต 25,000 กิโลวัตต์ - สถานประกอบการ ขนาดใหญ่ รวม 50 แห่ง คิดเป็นกำลังการผลิต 5,000 กิโลวัตต์ 	<p>ส่งเสริมการติดตั้ง Solar Rooftop ให้กับ</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาคารที่พักรวมและ บ้านพักอาศัย รวม 106,750 แห่ง คิดเป็นกำลังการผลิต 161,000 กิโลวัตต์ - สถานประกอบการ ขนาดเล็ก รวม 12,250 แห่ง คิดเป็นกำลังการผลิต 61,250 กิโลวัตต์ - สถานประกอบการ ขนาดกลาง รวม 750 แห่ง คิดเป็นกำลังการผลิต 37,500 กิโลวัตต์ - สถานประกอบการ ขนาดใหญ่ รวม 100 แห่ง คิดเป็นกำลังการผลิต 10,000 กิโลวัตต์ 	<p>ส่งเสริมการติดตั้ง Solar Rooftop ให้กับ</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาคารที่พักรวมและ บ้านพักอาศัย รวม 91,500 แห่ง คิดเป็นกำลังการผลิต 138,000 กิโลวัตต์ - สถานประกอบการ ขนาดเล็ก รวม 14,000 แห่ง คิดเป็นกำลังการผลิต 70,000 กิโลวัตต์ - สถานประกอบการ ขนาดกลาง รวม 1,250 แห่ง คิดเป็นกำลังการผลิต 62,500 กิโลวัตต์ - สถานประกอบการ ขนาดใหญ่ รวม 100 แห่ง คิดเป็นกำลังการผลิต 10,000 กิโลวัตต์

ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
<p>ส่งเสริม</p> <p>(1) การพัฒนาฝีมือช่างไฟฟ้า โดย โรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพ ปีละ 200-300 คน</p> <p>(2) การขึ้นทะเบียน บริษัทติดตั้งระบบโซลาร์รูฟท็อปที่ได้รับการรับรองจาก กรุงเทพมหานคร</p>	<p>ส่งเสริม</p> <p>(1) การพัฒนาฝีมือช่างไฟฟ้า โดย โรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพ ปีละ 200-300 คน</p> <p>(2) การขึ้นทะเบียน บริษัทติดตั้งระบบโซลาร์รูฟท็อปที่ได้รับการรับรองจาก กรุงเทพมหานคร</p>	<p>ส่งเสริม</p> <p>(1) การพัฒนาฝีมือช่างไฟฟ้า โดย โรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพ ปีละ 200-300 คน</p> <p>(2) การขึ้นทะเบียน บริษัทติดตั้งระบบโซลาร์รูฟท็อปที่ได้รับการรับรองจาก กรุงเทพมหานคร</p>	<p>ส่งเสริม</p> <p>(1) การพัฒนาฝีมือช่างไฟฟ้า โดย โรงเรียนฝึกออาชีพกรุงเทพ ปีละ 200-300 คน</p> <p>(2) การขึ้นทะเบียน บริษัทติดตั้งระบบโซลาร์รูฟท็อปที่ได้รับการรับรองจาก กรุงเทพมหานคร</p>
<p>เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ไฟฟ้า สำนักงานด้วยการติดตั้ง Solar Roof Top ร้อยละ 25 ของ อาคารทั้งหมดของ กทม.</p>	<p>เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ไฟฟ้า สำนักงานด้วยการติดตั้ง Solar Roof Top ร้อยละ 25 ของ อาคารทั้งหมดของ กทม.</p>	<p>เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ไฟฟ้า สำนักงานด้วยการติดตั้ง Solar Roof Top ร้อยละ 25 ของ อาคารทั้งหมดของ กทม.</p>	<p>เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ไฟฟ้า สำนักงานด้วยการติดตั้ง Solar Roof Top ร้อยละ 25 ของ อาคารทั้งหมดของ กทม.</p>
<p>ผลักดันกฎหมาย งบประมาณ และการอำนวยความสะดวก ต่อการติดตั้ง Solar Rooftop ใน กรุงเทพมหานคร</p> <p>(1) การจัดทำข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร ว่าด้วย มาตรการทางภาษี มาตรการทางการเงิน และมาตรการการสนับสนุนต่าง ๆ แก่องค์กรที่จะติดตั้ง Solar Rooftop</p> <p>(2) การจัดทำข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร ว่าด้วย การพัฒนากองทุนพลังงาน แสงแดดและพันธบัตรเพื่อพลังงานหมุนเวียน ส่งเสริมการติดตั้ง Solar Rooftop</p>			

อนาคตมหานครภายใต้วิกฤตสภาพภูมิอากาศ

วิกฤตสภาพภูมิอากาศปรากฏเด่นชัดและส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรโลกมากขึ้น บางพื้นที่แห้งแล้งยาวนานมากขึ้น บางพื้นที่ฝนตกหนักจนน้ำท่วมสูง บางพื้นที่อุณหภูมิสูงขึ้นและยาวนานมากขึ้น ซึ่งไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน บางพื้นที่เกิดคลื่นความร้อนเฉียบพลันตรงข้ามกับบางพื้นที่เกิดคลื่นความหนาวเย็นเฉียบพลัน บางพื้นที่เกิดความแปรปรวนของสภาพอากาศนำไปสู่การเกิดพายุขนาดใหญ่ หิมะตกในพื้นที่ ที่ไม่เคยมีบันทึกการเกิดปรากฏการณ์ขึ้นมาก่อน เป็นต้น

กรุงเทพมหานครถูกคาดการณ์ว่าเสี่ยงต่อน้ำท่วมอันเป็นผลจากวิกฤตสภาพภูมิอากาศโลก สัญญาณที่ส่งผลต่อสถานะน้ำท่วมพื้นที่เมืองกรุงเทพมหานครดังกล่าว มีการคาดการณ์และสื่อสารในวงกว้างมากกว่า 10 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change หรือ IPCC) ก่อตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2531 โดยองค์กรอุตุนิยมวิทยาโลก (WMO) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) มีการคาดการณ์ฉากทัศน์ต่าง ๆ ต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยผิวโลกที่เปลี่ยนแปลงไปทุก ๆ 0.5 องศาเซลเซียส ที่นำไปสู่การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล

เมื่อกลางปี 2562 กรีนพีซได้เผยแพร่รายงานความเสียหายทางเศรษฐกิจที่คาดการณ์จากการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเลแบบสภาวะสุดขีดใน 7 เมืองของเอเชีย ภายในปี 2573 (The Projected Economic Impact of Extreme Sea-Level Rise in Seven Asian Cities in 2030) รวมถึงการคาดการณ์สถานะน้ำท่วมของกรุงเทพมหานคร

รายงานระบุว่า เมืองชายฝั่งทั่วเอเชียกำลังเผชิญกับความเสียหายจากน้ำท่วมมากขึ้น เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเลและพายุโซนร้อนที่เข้มข้นมากขึ้น โดยอ้างอิงข้อมูลจากคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (IPCC) ที่เตือนว่า การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเลเฉลี่ยทั่วโลกอยู่ระหว่าง 0.43 – 0.84 เมตร ภายในปี พ.ศ. 2643 หรืออีก 78 ปีหน้า แต่กระนั้นก็ตาม ตลอดศตวรรษที่ 21 ที่ผ่านมา พายุมีความเร็วลมรุนแรงมากขึ้น สร้างความเสียหายมากขึ้นตามมา คลื่นพายุซัดฝั่งที่สูงขึ้น และปริมาณน้ำฝนที่มีสภาวะสุดขีดมากกว่าในอดีต ได้ส่งผลน้ำทะเลแทรกตัวเข้ามาท่วมในพื้นที่ลุ่มต่ำ ณ ช่วงระยะเวลาที่น้ำทะเลขึ้นสูงสุด

ประเด็นสำคัญในรายงานที่เกี่ยวข้องกับกรุงเทพมหานคร คือ พื้นที่มากกว่าร้อยละ 96 ของกรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำ หากระดับน้ำทะเลเพิ่มขึ้น เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วม เมื่อพิจารณาถึงอุทกภัยคาบอุบัติซ้ำ 10 ปี (ten-year flood) ที่จะเกิดขึ้นภายในปี พ.ศ. 2573 เหตุการณ์น้ำท่วมชายฝั่งที่เกิดจากคลื่นพายุซัดฝั่งและระดับน้ำขึ้นสูงสุด โดยมีโอกาสเกิดขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี ที่จะเกิดน้ำท่วมสูงเกินระดับน้ำทะเล

ความเสี่ยงต่อน้ำท่วมจะส่งผลความเสียหายทางเศรษฐกิจให้แก่กรุงเทพมหานครคิดเป็นมูลค่ารวม 512,280 ล้านบาทหรือ 1.1 ล้านล้านดอลลาร์ และประชากร 10.45 ล้านคน ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร อาจได้รับผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเลและน้ำท่วมชายฝั่งในปี พ.ศ.2573 โดยความเสียหายทางเศรษฐกิจดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 96 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร หรือร้อยละ 60 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศไทย

แนวทางในการรับมือ

กว่า 10 ปีที่ผ่านมา สัญญาณการเตือนภัยได้ตั้งขึ้นมาหลายรอบและดังเตือนอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะในช่วงฤดูฝนปกติ เมื่อมีฝนตกหนักเกินกว่า 70 – 100 มิลลิเมตรต่อชั่วโมง น้ำฝนจะท่วมขังในบางพื้นที่ ซึ่งหากการดำเนินงานของกรุงเทพมหานครไม่สามารถระบายน้ำออกได้ทันเวลา น้ำจะท่วมขังในระยะเวลาหนึ่ง ประจวบกับถ้าในช่วงเวลาดังกล่าว น้ำทะเลหนุนสูงขึ้น การระบายน้ำออกสู่ทะเลจะดำเนินการได้ยากลำบากมากขึ้น อีกทั้งเป็นที่น่าสังเกตว่า พื้นที่ลุ่มต่ำบางพื้นที่ในกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มที่จะเกิดน้ำท่วมขังถี่บ่อยมากขึ้น

“เมืองจมน้ำ” เป็นเหตุการณ์ที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นได้มากขึ้น รวดเร็วขึ้น และถี่บ่อยมากขึ้น ในทางตรงกันข้าม การปกป้องและการป้องกันไม่ให้เกิดสภาวะเมืองจมน้ำ จำเป็นต้องใช้เวลาในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคนเมืองให้สามารถอยู่กับปรากฏการณ์น้ำท่วมขังได้ในบางช่วงเวลา การวางระบบผังน้ำและผังเมืองรองรับการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานการระบายน้ำและการเคลื่อนที่ของน้ำเพื่อรักษาสภาพสมดุลน้ำในพื้นที่ต่าง ๆ

กรีนพีซ ประเทศไทย เล็งเห็นว่า แนวคิดที่สำคัญของการรับมือกับปัญหา การป้องกันปัญหา การแก้ไข ปัญหา และการอยู่กับปัญหา กรุงเทพมหานครจำเป็นต้องปรับกระบวนการบริหารจัดการและการดำเนินการทางสิ่งแวดล้อมระดับพื้นที่เมืองอย่างเร่งด่วน โดยเน้นใน 2 หลักการการพัฒนาเมือง คือ

- การพัฒนาเมืองนิเวศ (Ecocity) เป็นการพัฒนาเมืองที่วางอยู่บนฐานการตั้งถิ่นฐานและระบบนิเวศเชิงพื้นที่ ธนาคารโลกได้กำหนดนิยามว่า เมืองที่ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนและสังคม ผ่านการวางผังเมืองและการจัดการแบบบูรณาการที่ใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศน์ ปกป้องและหล่อเลี้ยงทรัพยากรนิเวศสำหรับคนรุ่นอนาคต โดยมีเสาหลักของการพัฒนาเมืองนิเวศ 4 ด้าน คือ (1) การวางแผนพัฒนาและผังเมืองที่สอดคล้องกับระบบนิเวศเชิงพื้นที่ (2) คุณลักษณะการใช้ทรัพยากรนิเวศจากในพื้นที่อย่างสมดุล (3) คุณลักษณะทางสังคม-วัฒนธรรม กิจกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนทางวัฒนธรรมกลุ่มประชากรในพื้นที่และการมีส่วนร่วม และ (4) ความจำเป็นต่อการธำรงรักษาและความยั่งยืนของระบบนิเวศ
- เมืองฟื้นชีวิต (Regenerative City) เป็นการพัฒนาเมืองภายใต้กระบวนการที่ต้องการให้เกิดการฟื้นฟูธรรมชาติของเมือง (restorative natural system) การพัฒนาอยู่บนพื้นฐานการยอมให้ธรรมชาติกลับฟื้นคืนชีวิตได้ ซึ่งเป็นผลจากปัญหาความเสื่อมโทรม (degeneration) จากการพัฒนาเมืองและความเจริญเติบโตของเมืองอย่างไร้ทิศทางที่ผ่านมา

กรอบแนวคิดเมืองฟื้นชีวิตเป็นความสัมพันธ์เชิงสนับสนุนระหว่างพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ทางธรรมชาติไปสู่การใช้ประโยชน์ โดยมุ่งหวังการรักษาสมดุลของการมีอยู่อย่างพึ่งพาอาศัยกัน ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด และช่วยฟื้นฟูยกระดับขีดความสามารถของนิเวศบริการที่ระบบนิเวศมีให้กับเมือง

เครื่องมือการพัฒนาเมืองฟื้นชีวิต คือ การฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของนิเวศเมือง (Urban Ecology) เป็นการเปิดพื้นที่ฟื้นฟูโครงข่ายน้ำและพื้นที่สีเขียวในเมือง ให้พื้นที่ธรรมชาติกลับมาเคลื่อนไหวได้ตามปกติ ผลิตอาหารเองได้ นำของเสียกลับมาใช้ใหม่ได้ ซึ่งการพัฒนาเมืองในลักษณะนี้ จะช่วยให้เมืองมีความยืดหยุ่น (Urban Resilience) มากขึ้น ในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงรุนแรง กรณีตัวอย่าง (1) การฟื้นระบบคลองธรรมชาติ / พื้นที่ชุ่มน้ำ / บึงรับน้ำ ให้กลับมาเป็นพื้นที่สวนสาธารณะ หรือพื้นที่สีเขียว (2) การฟื้นพื้นที่เมืองบางส่วนกลับมาเป็นพื้นที่เกษตรกรรมชุมชนเมือง (3) การฟื้นการใช้พื้นที่รกร้างว่างเปล่าให้มีรูปแบบการใช้พื้นที่มีแบบแผนทางผังเมือง เป็นต้น กรณีตัวอย่างดังกล่าว การฟื้นชีวิตมุ่งการคืนระบบนิเวศธรรมชาติให้ได้มากที่สุด

แนวทางและวิธีที่ค้นดังกล่าวจำเป็นต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคประชาสังคมและการปรับ โฉมการบริหารจัดการพื้นที่เมือง ลดทอนความไม่เป็นธรรมของกลุ่มสังคมต่าง ๆ และลดทอนอำนาจของ การพัฒนาพื้นที่เมืองที่รุกรัลระบบนิเวศของเมืองจากการลงทุนการใช้ประโยชน์ที่ดินจากนิเวศพื้นที่น้ำไป สู่พื้นที่เศรษฐกิจ

เป้าหมายการบริหารจัดการ

กรีนพีซ ประเทศไทย เชื่อว่าปรากฏการณ์เมืองจมน้ำ จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน ก่อน ที่จะเกิดขึ้นจริง หลายเมืองที่ถูกคาดการณ์ว่าอยู่ในความเสี่ยง ได้ยกระดับการบริหารจัดการเมืองไปแล้ว บางเมืองมีการประกาศพื้นที่เพื่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ป้องกันการรุกรัลการใช้พื้นที่ บางเมืองมีการ ย้ายเมืองใหม่ บางเมืองมีการวางแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ เป็นต้น

เป้าหมายการบริหารจัดการของกรุงเทพมหานครที่สำคัญ คือ การลงมือปฏิบัติการอย่างจริงจัง การปรับ และรื้อฟื้นระบบนิเวศเมืองควรเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนา ไม่ใช่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อการระบายน้ำลงสู่ทะเลเท่านั้น ซึ่งเมื่อน้ำทะเลหนุนสูง การระบายน้ำในพื้นที่กรุงเทพมหานครออกสู่ ทะเลจะทำได้ และจะถูกน้ำทะเลผลักดันเข้าสู่พื้นที่กรุงเทพมหานครมากขึ้น

เป้าหมายพื้นที่เร่งด่วน คือ 1) การฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำธรรมชาติในเมือง หนอง บึง ทางระบายน้ำธรรมชาติ ที่ถูกรุกรัลและการกีดขวางการระบายน้ำ 2) การเร่งฟื้นคืนพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่ไม่ใช่การพัฒนาโครงสร้าง แข็งริมทะเล แต่คืนพื้นที่ป่าชายเลนขนาดใหญ่ให้เป็นแนวกันคลื่นทะเล 3) การลดขนาดการขยายตัว ของเมืองไม่ให้มีความหนาแน่นมากขึ้นไปกว่าในปัจจุบัน และหาทางลดขนาดพื้นที่เมืองลง เพื่อฟื้นคืน พื้นที่ธรรมชาติรองรับ และ 4) ผลักดันให้เกิดการขยายตัวของเมืองไปสู่ภูมิภาค เพื่อลดความแออัดและ หนาแน่นของกรุงเทพมหานคร และเป็นการกระจายความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมไปสู่พื้นที่ เมืองใหม่ในแต่ละภูมิภาค

แผนงาน 4 ปี

กรีนพีซ ประเทศไทย ตั้งความหวังว่า กรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่เมืองที่จะได้รับผลกระทบลดลงจาก ความเสี่ยงเมืองจมน้ำ และจะมีศักยภาพและขีดความสามารถในการปรับตัวเผชิญภัยพิบัติต่าง ๆ ที่จะส่ง ผลให้พื้นที่เมืองมีน้ำท่วมขังเป็นเวลานาน

การบริหารจัดการจำเป็นต้องเร่งดำเนินการและใช้เวลามากกว่า 4 ปี ในแต่ละสมัยของการทำงานของผู้ว่า ราชการกรุงเทพมหานคร แต่การวางแผนทางและแผนแบบที่ดีจะนำไปสู่การลดทอนปัญหาลงได้ใน อนาคตและเกิดความยืดหยุ่นต่อการพัฒนา

กระบวนการดำเนินงานของกรุงเทพมหานคร ที่คาดหวังภายใน 4 ปี คือ

- ยกระดับโครงสร้างหน่วยงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของกรุงเทพมหานคร เช่น ยก ระดับ กลุ่มงานยุทธศาสตร์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แผนแม่บทการเปลี่ยนสภาพอากาศ ของ กทม.
- โดยอาจให้ไปอยู่ภายใต้ผู้ว่าฯ ที่เป็นโครงสร้างพิเศษ ทีมเฉพาะกิจ หรืออยู่ภายใต้ปลัดกทม. เพื่อ ให้มีอำนาจ สามารถทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ของกรุงเทพมหานครได้สะดวกและคล่องตัว สามารถทำงานได้ต่อเนื่อง

- พร้อมพัฒนาศักยภาพของทีมเพื่อให้สามารถดำเนินการเรื่องปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่เป็นเรื่องซับซ้อน เกี่ยวพันกับหลายส่วนและหลายหน่วยงานได้
- ให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ไม่ใช่แค่ public hearing ที่มูบมิมิทำ เพราะปัญหาเกี่ยวพันกับหลายส่วนและกระทบทุกคน
- เปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ ประสานความร่วมมือกับภาคประชาชน
- ต้องกำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจน ในแผนหรือข้อเรียกร้อง การทำตัวชี้วัดโดยผู้เชี่ยวชาญภายนอกที่ตรงกับปัญหา เปิดเผยต่อประชาชน เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาที่แท้จริง
- การตั้งเป้าหมายที่ทะเยอทะยานและสอดคล้องกับระดับปัญหา ไม่ใช่แค่ตั้งเป้าในระดับที่มีศักยภาพผ่านได้ง่ายแต่ไม่สอดคล้องกับระดับปัญหา และมีการประเมินและวัดผลโดยบุคคลภายนอกและสาธารณะ
- ปกป้องและฟื้นฟูพื้นที่และระบบนิเวศชายฝั่งทะเลของกรุงเทพมหานครและพื้นที่จังหวัดที่ต่อเนื่องจากกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ป่าชายเลน
- ออกข้อบัญญัติการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นพื้นที่น้ำท่วมขัง
- ขอคืนพื้นที่ที่เป็นแหล่งน้ำและเส้นทางน้ำสาธารณะจากภาคเอกชน ระดมสำรวจพื้นที่รับน้ำธรรมชาติและการฟื้นคืนพื้นที่สาธารณะบางส่วนให้มีความสามารถรองรับภาวะน้ำท่วม
- ประกาศวิสัยทัศน์มหานครคาร์บอนเป็นศูนย์ และนำมาใช้กับทุกหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร ให้เป็นที่รับรู้ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครทั้งหมด และเป็นที่รับรู้ต่อสาธารณะพร้อมมีการติดตามและเผยแพร่ผลการดำเนินงานสู่สาธารณะเป็นประจำต่อเนื่อง

บทสรุป

การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับหลายส่วนและหลายหน่วยงาน โดยหลายส่วนอยู่นอกเหนืออำนาจของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร อย่างไรก็ตาม ภายใต้อำนาจที่จำกัดของผู้ว่าฯ ยังมีบางสิ่งที่ยังคงทำได้หากผู้ว่าฯ ต้องการแก้ปัญหาให้ชาวกรุงเทพมหานครอย่างแท้จริง หลายปัญหาหากปล่อยไว้ไม่แก้ไขความเสียหายจะทวีคูณขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคต หากมีเจตจำนงทางการเมืองอย่างแรงกล้า กรีนพีซประเทศไทย เชื่อว่า อำนาจที่จำกัดของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจะไม่กลายเป็นข้ออ้าง แต่คือความท้าทายที่ต้องทะลุทะลวงเพื่อลงมือปฏิบัติการด้านสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนให้กับชาวกรุงเทพมหานครอย่างแท้จริง